

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **B.I. i in.**

skazanego z art. 258 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 2 kwietnia 2026 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie SSN M.B. od rozpoznania sprawy o sygn. akt I KK 478/25

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario* oraz art. 41 § 2 k.p.k. *per analogiam*

p o s t a n o w i ł :

wniosek pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem wniesionym w dniu 12 stycznia 2026 r. (data nadania w placówce pocztowej) obrońca skazanego B.I. wniósł o „*stwierdzenie przesłanek braku niezawisłości Sędziego Sądu Najwyższego M.B. i wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy – na podstawie art. 29 § 5 i 6 ustawy o Sądzie Najwyższym i art. 41 § 1 k.p.k.*”. Z uzasadnienia wniosku wynika, że Pani M.B. została powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, co w świetle uchwały

trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie o sygn. akt BSA-I-4110-1/20 skutkuje nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Również Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20) stwierdził, że udział w składzie Sądu Najwyższego sędziów powołanych w powyższym trybie prowadzi do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zakresie prawa stron do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Nadto w ocenie obrońcy skazanego o zasadności wniosku świadczy również fakt, iż SSN M.B. była wcześniej wyłączana od rozpoznawania innych spraw.

Powyższy wniosek obrońcy – na mocy zarządzenia wydanego przez Przewodniczącego Wydziału I Izby Karnej – został zarejestrowany w Sądzie Najwyższym zarówno w kontroldce rozstrzygnięć incydentalnych (KRI), gdzie oznaczono go numerem 1469, jak i w repertorium KB (I KB 6/26).

W odpowiedzi na powyższy wniosek SSN M.B. złożyła oświadczenie w trybie art. 42 § 3 k.p.k., w którym wskazała, że obrońca skazanego domaga się jej wyłączenia wyłącznie w oparciu o okoliczności wynikające z treści art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a co za tym idzie, rejestracja sprawy w rejestrze KRI jest błędna i winna ona zostać połączona do sprawy I KB 6/26. Przywołała judykaty, które wskazują na wzajemną relację art. 41 § 1 k.p.k. i art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a co za tym idzie niedopuszczalność badania tego rodzaju kwestii w toku procedury określonej w pierwszym ze wskazanych przepisów zwłaszcza, że tryb ten nie przewiduje możliwości zaskarżenia decyzji negatywnej dla sędziego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek należało uznać za niedopuszczalny, co skutkowało pozostawieniem go bez rozpoznania.

Przedstawiona w treści wniosku argumentacja jednoznacznie wskazuje, że obrońca domaga się wyłączenia SSN M.B. od rozpoznania sprawy kasacyjnej o sygn. akt I KK 478/25 wyłącznie z powodu nieprawidłowości – zdaniem wnioskodawcy – w toku procedury powołania na stanowisko sędziego Sądu

Najwyższego. Jak natomiast wynika z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19 „[a]rt. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), stosowany odpowiednio na podstawie art. 741 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Tak więc wniosek o wyłączenie sędziego złożony na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., w którym wątpliwość co do bezstronności sędziego wywodzona jest jedynie z okoliczności towarzyszących powołaniu na stanowisko sędziego, jest niedopuszczalny z mocy ustawy i jako taki powinien zostać pozostawiony bez rozpoznania.

Stanowisko o niedopuszczalności przedmiotowego wniosku potwierdza również treść art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 622; dalej: ustawa o SN), dodanego ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259), który stanowi, że „[o]koliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”. Zresztą, skoro ustawa o SN w sposób szczególny reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego oraz jego postępowania po powołaniu (vide art. 29 ustawy o SN), to w tym zakresie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k., wyłączając możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 20 lutego 2023 r., II Zo 85/22; postanowienie SN z dnia 2 sierpnia 2023 r., I KK 240/22; postanowienie SN z dnia 26 lutego 2025 r., III KS 45/24; postanowienie SN z dnia 30 kwietnia 2025 r., I KK 454/24, OSNK 2025, nr 10, poz. 70; postanowienie SN z dnia 19 stycznia 2026 r., V KK 507/25). Warto też zauważyć, że instrument prawny

w postaci tzw. testu niezawisłości i bezstronności, którego przesłanki zostały wskazane w art. 29 ust. 5 ustawy o SN, zapewnia szersze gwarancje procesowe zarówno wnioskodawcy, jak i sędziemu. Mechanizm ten wiąże się bowiem w szerszym wymiarze z gwarancjami konstytucyjnymi, takimi jak prawo do sądu, w tym prawo do dwuinstancyjnego postępowania i zaskarżenia niekorzystnego rozstrzygnięcia (art. 29 § 20-21 ustawy o Sądzie Najwyższym). Ta ostatnia kwestia jest szczególnie istotna przy takim ciężarze zarzutów kierowanych pod adresem sędziego, które uderzają w jego niezawisłość i bezstronność, a zatem podstawowe atrybuty sędziego.

Powyższego stanowiska o niedopuszczalności przedmiotowego wniosku nie zmienia fakt, iż w innych sprawach Sąd Najwyższy stwierdzał istnienie podstaw do wyłączenia SSN M.B. Po pierwsze, zgodnie z treścią art. 8 § 1 k.p.k. sąd karny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu. Po drugie, orzeczenia takie nie stanowią jednolitej linii orzeczniczej, gdyż w szeregu innych judykatów, Sąd Najwyższy nie uznawał wskazanej przez autora wniosku okoliczności za wystarczającą dla zaistnienia przesłanek z art. 41 § 1 k.p.k. Po trzecie wreszcie, podkreślenia wymaga, że orzeczenia takie – podobnie jak analizowany wniosek obrońcy – opierały się na uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., w sprawie sygn. akt BSA I-4110-1/20 (OSNKW 2020, nr 2, poz. 7), która została uznana przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz (wyrok TK z 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, nr 61). W związku z powyższym, z dniem ogłoszenia rzeczzonego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wywiera ona skutków prawnych polegających na związaniu jej treścią składów orzekających Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (zob.m.in. wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2018 r., III PK 71/17; postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2021 r., sygn. I NZP 1/21;

postanowienie SN z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21; zdanie odrębne sędziego Sądu Najwyższego D.K. do uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt III KK 435/22; wyrok SN z dnia 19 maja 2023 r., I KA 4/23; postanowienie SN z dnia 28 listopada 2023 r., I KK 162/23; postanowienie SN z dnia 2 lutego 2024 r., III KK 439/23). Z tych też względów udział w składzie orzekającym osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie musi automatycznie zostać potraktowany jako bezwzględna przyczyna odwoławcza, a w konsekwencji w każdym przypadku skutkować koniecznością wyłączenia od rozpoznania sprawy (zob. m.in. postanowienie SN z 28 listopada 2023 r., I KK 162/23; postanowienie SN z 7 grudnia 2023 r., I KK 162/23).

Końcowo należy zauważyć, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r., C-272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54, wskazał, iż sam fakt, że władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. postanowienie SN z 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22). obrońca natomiast w treści złożonego wniosku w żaden sposób nie wskazywał, aby taka sytuacja zachodziła w stosunku do SSN M.B.

Z tych też względów, mimo iż wniosek obrońcy skazanego został wniesiony przed rozpoznaniem kasacji (*vide* m.in. postanowienie SN z dnia 6 listopada 2024 r., II KK 393/24), to w zakresie, w jakim odnosi się do żądania wyłączenia SSN M.B. na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., jako oparty wyłącznie na okolicznościach odnoszących się do powołania tego sędziego, należało uznać za niedopuszczalny z mocy ustawy, a w konsekwencji pozostawić bez rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[wb]

[a.ł.]